

N:o 13.

Ank. till Riksd. Kansli den 11 Febr. 1884, kl. 1 e. m.

Lag-Utskottets Utlåtande, i anledning af väckta motioner om ändrad lydelse af 19 och 117 §§ Skiftesstadgan.

Från Andra Kammaren har Lag-Utskottet fått till sig hänvisade tvenne inom Kammaren väckta motioner om ändringar i gällande skiftesstadga, nemligen dels i stadgans 19 §, dels ock i dess 117 §.

Ändring i den förra § yrkas af Herr *Anders Göransson* uti motionen N:o 120.

»Enligt 18 § i Kongl. stadgan om skiftesverket i riket den 9 November 1866 skola», säger motionären, »vid alla landtmäteriförrättningar, der ej för särskildt fall är annorlunda stadgadt, två i jordbruk kunnige och erfarne män vara tillstädes, för att, på sätt i denna stadga föreskrifves, vid nämnda förrättningar biträda, och enligt 19 § samma stadga, skall för hvarje socken å landet finnes två inom häradet eller tingslaget boende gode män; hvilket antal, der det för landtmäteriförrättningarnes obehindrade gång ej är tillräckligt, må efter behof ökas. Desse gode män väljas å kommunalstämma, dervid en hvar, som i kommunen under egande- eller nyttjanderätt innehar hemman, eger lika röst. För de sålunda valde gode männen finnes icke någon bestämd tid, för hvilken de väljas, utan kan en god man efter eget godtfinnande behålla denna sin befattning så länge han lefver, oaktadt han icke är lämplig eller innehar de för befattningen erforderliga egenskaper.

»Då det vid landtmäteriförrättningar måste vara af synnerlig vikt för egogradering, ståndskogsvärdering och utflyttningsbidrags bestämmande m. m., att hafva lämplige och duglige gode män, och då dertill kommer att, i händelse af laga förfall för ledamot i egodelningsrätt, god man inkallas att

tjenstgöra i dess ställe, anser jag det vara oegentligt, att man ej skall kunna genom nytt val, efter en bestämd tid, rätta ett till äfventyrs förut begånget misstag; skulle deremot intet misstag hafva skett, utan det förra valet varit godt, är jag förvissad om, att personen blefve återvald, för så vidt han vore villig att uppdraget å nyo emottaga. Vi veta ju ock, att vid val till de flesta kommunala förtroendeuppdrag, såsom ordförande i kommunalstämma, ordförande och ledamöter i kommunalnämnd, nämndemän m. m., en viss tid är bestämd, för hvilken de väljas; mig synes det, att så äfven borde vara vid val till god man, och torde vara lämpligast att denna tid bestämdes till sex år.»

Motionären föreslår, »att tillägg i 19 § af Kongl. stadgan om skiftesverket i riket den 9 November 1866 måtte af Riksdagen beslutas, så att nämnde § komme att erhålla följande lydelse:

Å landet skall för hvarje socken finnas två inom häradet eller tingslaget boende gode män; hvilket antal, der det för landtmäteriförrättningarnes obehindrade gång ej är tillräckligt, må efter behof ökas. Desse gode män väljas å allmän kommunalstämma *för en tid af sex år*, och ege dervid en hvar, som i kommunen hemman under egande- eller nyttjanderätt innehafver, lika röst. *Afgående god man kan återväljas*. Tvist om valet fullföljes i öfverensstämmelse med de föreskrifter, Kongl. Maj:ts nådiga förordning om kommunalstyrelse å landet angående val vid kommunalstämma, innehåller» o. s. v.

Uti motionen N:o 37 föreslår Herr *Johan Fr. Carlsson* ändring i 117 §.

Under åberopande af dels de motiv, hvilka funnes angifna uti en af honom vid 1882 års riksdag väckt motion i ämnet (II, 29), dels ock de, under öfverläggningarne om ej mindre den motionen än en, likaledes af honom, vid 1883 års riksdag i ämnet afgifven motion, inom Andra Kammaren för bifall andragna skäl, föreslår motionären, »att § 117 af Kongl. stadgan af den 9 November 1866, angående skiftesverket i riket, måtte erhålla följande ändrade lydelse:

»Första domstol i skiftesmål å landet är egodelningsrätt i hvarje härad eller tingslag. Ordinarie domaren i orten är deri ordförande, derest icke vid hans förfall, efter hvad särskildt stadgadt är, annorlunda af vederbörande Hofrätt förordnas eller Kongl. Maj:t på invånarnes gjorda anhållan eller eljest förekomna anledningar, för större eller mindre distrikt skulle i nåder finna godt att särskild person dertill utse. Ledamöterna i Rätten utgöras

af tre i landthushållning kunnige, inom häradet eller tingslaget boende bofaste män, hvilka på föranstaltande af domaren i orten inför Häradsrätten genom socknefullmäktige efter förmedlade hemmantalet utväljas *för en tid af sex år. Afgående ledamot kan åter invälgas.*

Uppstår laga förfall för ledamot, kalle ordföranden ojäfvig god man i dess ställe» o. s. v.

Den nu af motionären åberopade motivering för den äskade förändringen, hvilken motivering förekommer uti hans vid 1882 års riksdag i ämnet afgifna motion, innehöll följande:

Med nuvarande bestämmelser kunde en ledamot i egodelningsrätt, om han så önskade, bibehålla denna sin befattning så länge han för godt funne, oaktadt han befunnes mindre lämplig för ett så viktigt uppdrag som ledamot i en rätt, till hvars afgörande hänskjutits så viktiga frågor, som enligt skiftesstadgan skulle afgöras af egodelningsrätt; och som det i regel förekomme, att invald ledamot i egodelningsrätt bibehölle denna sin befattning så länge han lefde eller ända till dess åldersdomssvagheten nödgade honom att afstå derifrån, kunde genom ett sådant förhållande ett mindre gynnsamt val leda till skada för månget skifteslag. Ett längre utöfvande af befattningen vore visserligen icke att klandra, då valet utfallit på dertill lämplig person, ty under ett längre deltagande borde mera insigt vinnas i dithörande frågor, men att en person, som vore olämplig för befattningen, skulle enligt nu gällande stadganden på obestämd tid bibehållas dervid, vore olämpligt. Motionären ville därför föreslå, att val af ledamot i egodelningsrätt bestämdes för viss tid, såsom stadgadt vore om val till nämndemän, hvilkas uppdrag närmast kunde jämföras med ledamots af egodelningsrätt. Att en sådan ändring i stadgandet om val af ledamot i egodelningsrätt icke skulle utesluta sådana personer, som befunnits lämpliga för befattningen, visade den nu under några år tillämpade författning om nämndemansval, då det vanligtvis förekommit, att den som ansetts lämplig dertill fått emottaga återval. Men deremot skulle den fördelen vinnas, att vid de fall, då ett val befunnits mindre lyckosamt, man inom en bestämd tid kunde hoppas att bättre vinna målet.

Utskottet, som i hufvudsak delar de af motionärerne uttalade åsikter, får, på de af dem andragna skäl, förorda bifall till deras framställningar samt följaktligen hemställa,

att Riksdagen må för sin del antaga följande

Förordning

*angående ändrad lydelse af 19 och 117 §§ i Kongl.
Maj:ts förnyade nådiga stadga om skiftesverket i riket
den 9 November 1866.*

Härigenom förordnas, att 19 och 117 §§ i förnyade nådiga stadgan om skiftesverket i riket den 9 November 1866 skola erhålla följande ändrade lydelse:

19 §.

Å landet skall för hvarje socken finnas två inom häradet eller tingslaget boende gode män; hvilket antal, der det för landtmäteriförrättningarnes obehindrade gång ej är tillräckligt, må efter behof ökas. *Desse gode män skola å allmän kommunalstämma väljas för en tid af sex år; och ege dervid en hvar, som i kommunen hemman under egande- eller nyttjanderätt innehafver, lika röst. Afgående god man kan återväljas.* Tvist om valet fullföljes i öfverensstämmelse med de föreskrifter, förordningen om kommunalstyrelse å landet angående val vid kommunalstämma innehåller. Inom städerna skola, då landtmäteriförrättning är i fråga, gode män, att dervid biträda, af samtliga delegarne, efter hvars och ens egovälde, inför magistraten i staden utväljas. Uppkommer om valet tvist, döme derom stadsdomstol.

§ 117.

Förste domstol i skiftesmål å landet är egodelningsrätt i hvarje härad eller tingslag. Ordinarie domaren i orten är deri ordförande, derest icke, vid hans förfall, efter hvad särskildt stadgadt är, annorlunda af vederbörande hofrätt förordnas, eller Kongl. Maj:t på innevånarnes gjorda anhållan eller eljest förekomna anledningar, för större eller mindre distrikt, skulle i nåder finna godt att särskild person dertill utse. Ledamöterna i Rätten utgöras

af tre i landthushållning kunnige, inom häradet eller tingslaget boende, bofaste män, hvilka, på föranstaltande af domaren i orten, inför häradsrätten, genom socknefullmäktige, efter förmedlade hemmantalet utväljas *för en tid af sex år. Afgående ledamot kan återväljas.* Uppstår laga förfall för ledamot, kalle ordföranden ojäfvig god man i dess ställe. De inom socknarne i häradet eller tingslaget valde gode män kunna ock till ledamöter i egodelningsrätten utses; dock få de icke såsom domare handlägga skiftes mål, dervid de som gode män biträdt.

Ledamot i egodelningsrätt skall, innan han i Rätten inträder, domareed aflägga, der han ej den ed förut svurit.

Stockholm den 11 Februari 1884.

På Lag-Utskottets vägnar:

AXEL BERGSTRÖM.

Reservationer:

mot föreslagna ändringarne i 19 och 117 §§ Skiftesstadgan:

af Herrar *Bergström* och *Fröberg*; samt

mot föreslagna ändringar i 117 § Skiftesstadgan:

af Herrar *Bäckström*, *Stråle* och *Lindahl*;

åberopande, beträffande 117 §, samtliga desse reservanter tillämpliga delar af hvad utaf Lag-Utskottet vid 1882 och 1883 års riksdagar anförts såsom skäl för afstyrkande af motioner utaf Herr Johan Fr. Carlsson angående föreslagna ändringar i sistnämnda §.

Herr *Samzelius* har begärt få här antecknadt, att han icke deltagit i ärendets behandling inom Utskottet.
